
Český znakový jazyk v sobě skrývá něco exotického

Český znakový jazyk v sobě skrývá něco exotického

Jen málokterý obor nabízí takové možnosti pro studenty se speciálními potřebami jako [Čeština v komunikaci neslyšících](#) na FF UK. Velkou část výuky totiž zprostředkovávají čtyři fakultní tlumočníci znakového jazyka, navíc spolužáci již znakový jazyk umí nebo se ho právě učí. O zkušenosti s výukou tohoto netradičního oboru se podělili Kateřina Hupáková a Petr Pánek.

Proč jste si jako studijní obor vybrali právě Češtinu v komunikaci neslyšících?

KH: ČNES jsem si zvolila v kombinaci s bohemistikou. Oba obory se hodně prolínají – musíte znát dokonale češtinu, abyste ji mohli porovnávat se znakovým jazykem. Lingvistické jednotky, které jsou snáze pochopitelné v mateřském jazyce, najdete totiž i v jazyce znakovém.

PP: Mým cílem bylo jednak si rozšířit vzdělání, protože jsem měl po maturitě už desetiletou praxi, a jednak jsem byl delší dobu v kontaktu s neslyšícími a chtěl jsem pracovat jako tlumočník znakového jazyka.

Je třeba, aby měl student základy znakového jazyka, nebo je teprve získá v průběhu studia?

PP: Znalost znakového jazyka je spíše výhodou než nutností. Takový uchazeč má v prvním ročníku náskok před ostatními. Znakový jazyk je jedním ze dvou pracovních jazyků na katedře, které je třeba ovládat. Doporučuji se předem s komunitou neslyšících alespoň trochu seznámit a získat základní přehled o znakovém jazyce. Je dobré, pokud se uchazeč nesetká poprvé s neslyšícím až na fakultě.

KH: Příjímací zkoušky jsou z velké části založené na znalosti češtiny, v testu se střídají lingvistické otázky s otázkami na českou komunitu neslyšících.

Kolik studentů ČNES se už před zahájením studia pravidelně pohybuje mezi neslyšícími?

PP: Nemám k dispozici statistické údaje, ale myslím si, že procento uchazečů, kteří jsou v kontaktu s neslyšícími, bylo dříve vyšší. V současnosti se hlásí spíše ti, kteří v oboru vidí zajímavou alternativu k tradičním oborům vysokoškolského studia. Tito studenti nemají obvykle žádné základy českého znakového jazyka a jdou do studia s čistým štítem.

KH: S tím souhlasím, já jsem se hlásila před čtyřmi lety a měla jsem nulovou znalost českého znakového jazyka, o komunitě neslyšících jsem věděla snad jen z dostupných publikací. Takových je nás mezi spolužáky většina. Hledají v oboru něco odlišného, exotického.

Další zvláštností ČNES je možnost studia nejen pro slyšící, ale i pro neslyšící studenty. Jak probíhá komunikace mezi slyšícími a neslyšícími studenty?

PP: Velkou část výuky zprostředkovávají tlumočníci znakového jazyka, v současné době jsou na fakultě k dispozici čtyři. Co se týče přestávek, tak komunikace záleží výhradně na jazykové kompetenci obou stran. Všichni studenti v ročníku mají obvykle podobné starosti se školou, což významně napomáhá k odbourávání komunikační bariéry. Řada z nich se také schází na akcích neslyšících.

Jakou roli ve studiu hraje praxe v komunitě neslyšících?

PP: ČNES patří mezi lingvistické obory, takže je praxe před zahájením studia spíše výjimkou. V rámci studijního programu jsou nabízeny tři specializace – tlumočnická, pedagogická a výzkumná. Student se může realizovat v oblastech, ve kterých se chce profesně prosadit. Specializaci si vybírá až v zimním semestru druhého ročníku. V prvním roce má možnost se rozkoukat a seznámit se s oborem, poté by měl o budoucí specializaci začít více přemýšlet.

KH: V průběhu studia má student dost prostoru si jednotlivé věci nejdříve ozkoušet a pak se dle vlastních preferencí rozhodnout pro své zaměření. Jednotlivé specializace vám umožní nabyté znalosti propojit a upevnit, studovat předmět více do hloubky. To vnímám jako nevýhodu u dvouoborové kombinace, kdy student nemá dostatek prostoru, respektive času věnovat se oběma oborům do hloubky a může se soustředit pouze na hlavní linii studijního programu.

O svém oboru mluvíte v samých superlativech, existuje něco, co vám na něm stále chybí?

PP: Myslím, že by obor měl posílit předměty související s tlumočnickou propedeutikou, místo které se klade větší důraz na lingvistickou složku oboru. Také se domnívám, že dotace výuky znakového jazyka dvakrát týdně je nedostatečná. Na některých zahraničních univerzitách je věnováno v prvním ročníku výuce znakového jazyka až padesát procent celkového času.

KH: Na začátku studia se někteří studenti mohou potýkat se studiem českého znakového jazyka, který funguje úplně jinak než jazyky mluvené. Navíc absence studijních materiálů často působí další obtíže. Studenti nemůžou látku dohánět tzv. na poslední chvíli, jak je mezi studenty v oblibě. Samozřejmě na přípravě materiálů se stále pracuje, vznikají ale postupně. Například nová multimediální cvičebnice ČZJ je pomůcka, která studentovi velmi usnadní studium, a podobných materiálů je stále třeba.

Co byste potenciálnímu uchazeči poradili, aby se co nejrychleji a přitom kvalitně zorientoval v problematice českého znakového jazyka a získal přehled o české komunitě neslyšících?

PP: Měl by si prohlédnout webové stránky Ruce.cz, Cktzj.com, Pevnost.com a Cun.cz nebo časopisy Gong, Infopravodaj a Unie. Tyto portály a periodika nabízejí zájemcům základní vhled, aktuální informace o dění v komunitě neslyšících a pozvánky na její akce. Každopádně bych velmi doporučoval navštívit některou z akcí předtím, než se uchazeč na obor přihlásí. První dojem obvykle napomůže v hlubší orientaci v problematice.

KH: Pro uchazeče, který nemá pokročilou znalost znakového jazyka, je vhodné sledovat Televizní klub neslyšících, z pohodlí domova tak může získat představu o tom, jak vypadá znakový jazyk a co od něho čekat. Není špatné čerpat z WEBliku, webových stránek určených pro neslyšící děti. Zde může uchazeč příjemnou formou získat základní znakovou slovní zásobu.